

ARBOGA KOMMUN

Riktlinje vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Arboga kommun

Kommunstyrelseförvaltningen
2022-10-03

Innehåll

1	Inledning och bakgrund	3
1.1	Omfattning.....	3
1.2	Syfte.....	3
1.3	Mål.....	3
1.4	Utbildning av förtroendevalda mot hot, våld och allvarliga trakasserier.....	3
1.5	Definitioner.....	4
2	Roller och ansvar	5
2.1	Säkerhetsansvarig inom de politiska partierna.....	5
2.2	Förtroendevald.....	5
2.3	Kommunen/säkerhetssamordnaren.....	5
3	Förebyggande åtgärder	7
3.1	Attityder.....	7
3.2	Hemsidor, e-post och sociala medier.....	7
3.3	Uppmärksamhet kring bostaden och vägen till och från bostaden.....	8
4	Hot mot offentligt sammanträde	9
4.1	Kommunfullmäktiges ordförande.....	9
4.2	Kommunstyrelsens samt nämndernas ordförande.....	9
4.3	Beslut om säkerhetskontroll.....	9
4.4	Genomförande av säkerhetskontroll.....	10
4.5	Checklista offentliga sammanträden.....	10

1 Inledning och bakgrund

Arboga kommun är en politisk styrd organisation och har därmed ett särskilt ansvar att skydda och bevaka de demokratiska värden som organisationen vilar på. För att trygga demokratin och ett hållbart politiskt ledarskap måste de förtroendevaldas säkerhet värnas. Nationell statistik visar på att allt fler lokalpolitiker blir utsatta för olika typer av trakasserier, hot eller våld. Detta kan få till följd att människor avstår att ta politiska uppdrag eller hoppar av i förtid.

Mot bakgrund av ovanstående är det av vikt att det finns en beredskap i kommunen för att förebygga hot och våld mot förtroendevalda och en förmåga att hantera denna typ hav incidenter.

1.1 Omfattning

Riktlinjen tillämpas vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Arboga kommun med koppling till deras uppdrag. Riktlinjerna omfattar även hot och våld riktat mot förtroendevalda i samband med offentliga sammanträden.

1.2 Syfte

Riktlinjen ska utgöra ett stöd och en vägledning för kommunens förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförande av sina offentliga förtroendeuppdrag.

1.3 Mål

Målet med riktlinjen är att förtroendevalda som utsätts:

- Ska kunna utföra sitt uppdrag utan inskränkningar.
- Ska känna godtagbar trygghet och säkerhet i sitt uppdrag.
- Inte ska påverkas i sitt beslutsfattande.
- Ska veta vad man kan eller bör göra om man råkar ut för hot, trakasserier eller våld.

1.4 Utbildning av förtroendevalda mot hot, våld och allvarliga trakasserier

Inför och under varje mandatperiod ska förtroendevalda utbildas i frågor som rör hot, hat och trakasserier som riktas mot förtroendevalda. Upprättad riktlinje och tillhörande dokument ska göras kända. Särskilt ska information och utbildning för samtliga nyvalda förtroendevalda prioriteras. Även de politiska partierna

rekommenderas att arbeta proaktivt med trygghetsfrämjande och förebyggande säkerhetsåtgärder.

Säkerhetssamtal erbjuds till förtroendevalda under mandatperioden för att öka medvetenheten kring risker och hot hos den enskilde. Säkerhetssamtalen genomförs av säkerhetssamordnaren och kan utformas efter önskemål och behov.

1.5 Definitioner

Otillåten påverkan

Ett samlingsnamn för hot, våld och trakasserier är otillåten påverkan. Med otillåten påverkan avses allvarliga trakasserier och hot samt våldssituationer mot person och egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut i vilket förlängningen kan utgöra ett hot mot demokratin. Hotet som riktas kan även omfatta personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som hotas.

Otillåten påverkan kan handla om påtryckningar som:

- Trakasserier som exempelvis kränkning, ofredanden eller subtila "hot".
- Hot som exempelvis utpressning eller uttryck som medför att den hotade personen fruktar för sin egen eller annans säkerhet eller egendom.
- Korruption i form av otillbörliga erbjudanden av olika slag.

Hot

Hot innebär att någon hotar att skada någon person, närstående eller dennes egendom. Hot kan även omfatta andra personers djur eller föremål som har stor betydelse för den som blir utsatt. Hotet kan ske via telefon, sms, e-post, sociala medier, direkt tilltal eller med hjälp av vapen. För att hotet ska vara brottsligt i lagens mening måste den som blir utsatt uppfatta hotet som allvarligt.

Våld

Med våld avses slag, sparkar eller annan typ av fysiskt våld som riktats mot förtroendevalda med anledning av deras uppdrag. Våld är, fysiskt sett, den grövsta formen av otillåten påverkan. Det kan vara våld, till exempel misshandel, mot en förtroendevald, en anhörig eller en kollega. Det kan även handla om våld mot egendom, till exempel skadegörelse.

2 Roller och ansvar

Förtroendevalda är inte formellt anställda, därför är inte hot och våld mot dem en arbetsmiljöfråga i juridisk mening och arbetsmiljölagen är därmed inte tillämplig. Från kommunens sida är det däremot värdefullt att förtroendevalda känner sig säkra och trygga i sitt uppdrag.

Kommenterad [YP1]: Bytte ut önskvärt till värdefullt

Kommenterad [AA2]: Tveksam till formuleringen.....

Kommenterad [YP3]: Håller med - tas bort?

Kommenterad [AA4]: Taget! Då tar vi bort det markerade

2.1 Säkerhetsansvarig inom de politiska partierna

- Partierna bör utse säkerhetsansvariga kontaktpersoner till exempel gruppledarna, som kan stödja sina medlemmar i händelse av hat, hot och våld. Kontaktpersonen ansvarar också för att kontakt och samverkan upprättas med polis samt kommunens säkerhetssamordnare. Den säkerhetsansvarige inom partiet skall vara väl uppdaterad kring eventuella risker som kan förekomma för de förtroendevalda inom sitt parti samt aktuella, kontroversiella frågor som väcker starka känslor bland medborgarna.
- Ofta har partierna en säkerhetsansvarig utsedd person på nationell eller regional nivå och denna funktion kan vara ett stöd i det lokala arbetet. Partiernas förutsättningar ser olika ut varför olika lösningar kan behövas.
- Säkerhetsansvarig tillsammans med kommunens säkerhetssamordnare kan ge rådgivning och stöd till utsatta.

Kommenterad [AA5]: Fotnot längst ner på sidan!

2.2 Förtroendevald

- Medverka vid utbildning om hot och våld, ta del av *Riktlinje vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Arboga kommun*, samt ha kännedom om åtgärder vid incidenter.
- Varje enskild förtroendevald ansvarar för att rapportera eventuella incidenter till säkerhetssamordnaren enligt mall för incidentrapportering.

2.3 Kommunen/säkerhetssamordnaren

- Kommunens säkerhetssamordnare bistår med rådgivning och stöd till utsatta och för att ta emot, dokumentera och administrera incidentrapporter. Viktigt att även partiernas säkerhetsansvariga har ett stödjande och rådgivande ansvar mot den utsatta partimedlemmen och bör ha en god upprättad samverkan med kommunens säkerhetssamordnare.
- Säkerhetssamordnaren i kommunen bistår även med att vid behov informera och anordna utbildning inom området och

ARBOGA KOMMUN

Datum
2022-10-03

Diarienummer
KS 366/2022-008

6 (12)

säkerställer att kontaktvägar finns upprättade med polis och andra berörda myndigheter.

3 Förebyggande åtgärder

3.1 Attityder

Det finns en mer eller mindre outtalad norm i samhället som säger att medborgarna ska förhålla sig skeptiska till politiker, ibland finns även ett politikerförakt. En del incidenter skulle kanske ha förhindrats om allmänheten hade haft en annan attityd gentemot politiker. De flesta förtroendevalda är förvärvsarbetande som engagerar sig politiskt på sin fritid.

Ibland kan förtroendevalda utsättas för incidenter av någon med politiskt extrema åsikter. Det är viktigt att markera mot sådant. Ett samhälle som inte tydligt tar avstånd från våldsbejakande extremism samt från de grupper som använder sig av sådana metoder riskerar att bli polariserat.

Vissa incidenter skulle säkerligen förhindrats om en del förtroendevalda hade en annan attityd gentemot andra förtroendevalda.

I vissa rapporter framgår att förövaren emellanåt har varit en annan förtroendevald, ibland till och med från det egna partiet. Personpånäpp och hätsk tongång mellan förtroendevalda förekommer både i politiska debatter och i utspel i medier. Det behövs en samsyn i de olika fullmäktigeförsamlingarna och inom partierna om vilket samtalsklimat som är acceptabelt. Samtalstonen förtroendevalda sinsemellan är normerande. Om förtroendevalda har en hård ton och använder personangrepp mot varandra legitimerar det allmänheten att använda samma jargong mot politiker i allmänhet.

3.2 Hemsidor, e-post och sociala medier

Det kan vara klokt att sätta en gräns mellan privatlivet och förtroendeuppdraget.

Var medveten om faran att lägga ut för mycket information och bilder på privata hemsidor eller sociala medier som Facebook och Twitter. Denna information kan lätt användas av personer som önskar framföra hot eller vill göra skada. Var också medveten om att e-posttrafik kan vara lätt åtkomlig.

Tänk på hur du skriver på sociala medier.

- Berätta vad du har gjort inte vad du ska göra.
- Berätta aldrig om någon annan (familj, vän, partikollega).

- Använd olika sekretessinställningar för inlägg. Gör helt öppna inlägg för allmänheten eller inlägg som endast når vänner eller delar av de vänner som man har på FB. Det går att skapa grupper och välja tex, visa endast för familj och nära vänner.

3.3 Uppmärksamhet kring bostaden och vägen till och från bostaden

En del personer som framför hot, ägnar sig ibland åt att systematiskt kartlägga vanor och levnadsmönster. Man bör därför vara uppmärksam på omgivningen och andra trafikanter, som man möter eller passerar på väg till eller från bostaden. Oavsett om man färdas i bil, åker kollektivt eller promenerar bör man vara vaksam på om någon följer efter på ett sätt som verkar omotiverat. Om så är fallet bör man en tid framöver variera sina tider och färdvägar som man tar sig till och från bostaden eller arbetsplatsen.

Var också uppmärksam på bilar som normalt inte brukar stå i närheten av bostaden och arbetsplatsen eller personer som omotiverat tycks uppehålla sig i närheten. Viktigt att du som upplever avvikande signaler rapporterar detta vidare både till kommunens säkerhetssamordnare och partiets säkerhetsansvarig.

4 Hot mot offentligt sammanträde

Den 1 juli 2010 infördes lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. Enligt lagen får kommuner och landsting anordna säkerhetskontroll vid sina offentliga sammanträden om det finns anledning att misstänka brott som medför fara för någons liv, hälsa, frihet eller omfattande skadegörelse på egendom i samband med sammanträdet.

4.1 Kommunfullmäktiges ordförande

Det är fullmäktiges ordförandes roll att ansvara för ordningen under sammanträdet. Ordföranden har enligt kommunfullmäktiges arbetsordning rätt att avvisa den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Ordförande får inte avvisa någon utan att först ha gett en tillsägelse.

Bestämmelse om ordförandes rätt att avvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår oordning så att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta så får ordföranden bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller som en sista väg upplösas.

4.2 Kommunstyrelsens samt nämndernas ordförande

Till skillnad från fullmäktiges sammanträden är huvudregeln för nämnder och styrelser att sammanträden hålls inom stängda dörrar. En nämnd eller kommunstyrelse får däremot besluta att dess sammanträden ska vara offentliga om fullmäktige medgett det och ärendet som behandlas vid sammanträdet inte avser myndighetsutövning eller innehåller sekretessbelagda uppgifter. Om en nämnd eller kommunstyrelsen håller offentliga sammanträden så gäller i fråga om ordning vid sammanträdet samma regler som för fullmäktige.

4.3 Beslut om säkerhetskontroll

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet. Enligt lagen ska samråd med Polisen och hotbilda-bedömning göras innan ordföranden beslutar om säkerhetskontroll. I Arboga kommun är rutinen att en kontakt tas med kommunens säkerhetssamordnare för en första egen risk- och hotbedömning innan kontakt tas med Polis.

4.4 Genomförande av säkerhetskontroll

Det är Polisen som beslutar om säkerhetskontrollen ska genomföras av närvarande polis eller om den kan utföras av ordningsvakt. I det fall en säkerhetskontroll genomförs får den omfatta identitetsundersökning av besökande personer till sammanträdet.

Vid säkerhetskontrollen eftersöks vapen och andra föremål i väskor, paket och dylikt som kan vara ägnade att komma till användning vid brott. Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll får vägras tillträde till sammanträdet och avvisas eller avlägsnas dessa lokaler.

Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning att lämna vapen eller farliga föremål ifrån sig.

4.5 Checklista offentliga sammanträden

Inför ett offentligt sammanträde där det redan innan är känt att ämnen som är kontroversiella eller omtvistade ska hanteras bör en hot/riskbedömning göras.

Bedömningen görs lämpligen under ledning av nämndens ordförande eller annan utsedd person. Med fördel kan kommunens säkerhetssamordnare kontaktas för att kunna bistå i risk- och hotbedömningen. Som stöd kan checklistan nedan nyttjas.

Risikfaktorer

- Kan mötet dra till sig ett intresse från grupper eller individer som utgör en särskild risk för hot och våld eller som på annat sätt kan vara ute efter att störa mötet? (Behandlas några kontroversiella ämnen?)
- Finns det risk för överförda hotbilder? (medverkar personer eller grupper som har en hotbild riktad mot sig?)
- Pågår andra evenemang i närheten som kan påverka situationen? (Demonstrationer, möten med mera)
- Vilken bedömning gör arrangören/ordföranden av hotbilden utifrån stämningssläge.
- Medierapportering, antal deltagare och eventuell övrig information?
- Erfarenheter av tidigare sammanträden av liknande natur?

Före mötet (planering):

Utifrån ovan frågeställningar erhålls ett antal svar och/eller antaganden som sedermera får ligga till grund för bland annat:

- Om inte kommunens säkerhetssamordnare redan medverkat vid hot- och riskbedömningen, se till att kommunens säkerhetssamordnare är underrättad om situationen. Informera exempelvis om eventuella kontroversiella budskap som kan påverka hotbilden. Säkerhetssamordnaren underrättar den lokala polisen.
- Beslut om säkerhetskontroll enligt Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. Innan beslut om säkerhetskontroll fattas skall samråd ske med kommunens säkerhetssamordnare och polismyndigheten.
- Beslut om ordningsvakter (motsvarande). Hur bevakningen utformas avgörs i samråd mellan sammanträdets ordförande, kommunens säkerhetssamordnare och bevakningsbolaget. Exempelvis hur vakterna ska uppträda - i uniform eller kostym (motsvarande), om bevakningen ska ske synligt eller dolt (exempelvis att väktarna uppehåller sig i angränsande utrymme).
- Beslut om åtgärder avseende lokalernas utformning. Detta kan ha till syfte att dels separera sammanträdets deltagare från besökare och att skapa evakueringsvägar och dylikt. Görs med fördel i samråd med kommunens säkerhetssamordnare.
Exempel på åtgärder:
 - Separat in/utgång för mötesdeltagare och besökare
 - Talarstolens/podiets placering - eftersträva att talaren har fritt bakom sig och att det där finns en skyddad evakueringsväg. Inga åhörare bakom ryggen på talaren. Även en smidig väg till och från talarstolen bör säkerställas.
 - Avgränsningar i form av rep/band/blomsterarrangemang.
 - Placering av bevakningspersonal/funktionärer/media ur ett säkerhetsperspektiv.
 - Hur hantera eventuella gåvor och dylika paket som överlämnas?
- Vid behov se över transport till och från mötesplatsen. Parkera bilen lämpligt för att underlätta en snabb och smidig ankomst och avfärd, ordna eventuellt sällskap till och från mötet.
- Vid möten utan utpekad ordförande ska en ansvarig för ordningen och säkerheten på mötet alltid pekats ut och vara känd bland deltagarna.

- Undvik ensamarbete, se till att det finns medhjälpare/kollega på plats. Prata ihop er innan mötet om hur ni hanterat uppkomna situationer och vem som gör vad.
- Se över möjligheten att larma. Ladda mobiltelefoner, bestäm vem som larmar, till vilka nummer och se över möjligheten till snabb hjälp.

Efter mötet (följ upp och förbättra)

- Om polis är underrättad, kontakta dem och berätta att aktiviteten är avslutad.
- Om något hänt, se till att drabbad inte lämnas ensam. Prata igenom händelsen och utifrån situationen kontaktas lämpliga parter.
- Vad gick bra och vad kan göras bättre?